

če prepoznajo svoje fante. Če bi pa starešina odbil »šemam« prošnjo ali jim dal slabo vino, potem prevrnejo vozove in koše pred podom, butajo ob stene hiše in sam starešina je v nevarnosti, da ga »stresejo za žnorice« če bi se prikazal izven hiše. »Boš nas poznal, ako nas še ne poznaš!« mu odhajajoč pretijo.

Manica Komanova piše, da imajo Gorenjci na pustni večer bogato večerjo kot nikoli v letu: juho, govedino, prašičjo pečenko z zeljem, prekajeno svinjino, klobase, krofe, flancate in liter ali dva vina. Belokranjci se tudi pogostijo na pustni dan, ali ne tako bogato kot Gorenjci. Običajna je le masna povitica, špehovka, in pa prekajena svinjska glava s kislim zeljem. Vina je na razpolago po volji.

Tudi na Belem Kranjskem obstoji vraža enaka oni na Gorenjskem, da se bo tisto dekle prvo v vasi omožilo, ki na Veliko soboto prva prinese domov veliko košaro »žegnja« iz cerkve.

Knjižico Manice Komanove »Na Gorenjščem je fletno« bo rada čitala naša šolska mladina in tudi etnografi bodo segli po njej, ker so šege in navade gorenjskega kmeta podane v izvestni celini in živi besedi.

N. Županič.

Izdaje slovenskih narodnih pesmi. Leta 1930. je izšlo nekaj izdaj slovenskih narodnih pesmi v obdelavah za koncert. Med temi sta najbolj omembe vredni dve, in sicer F. Marolta »Petnajst slovenskih ljudskih pesmi po napevih iz O. Devove, J. Kokošarjeve, St. Vrazove zbirke in po lastnih zapisih (za moški zbor, Ljubljana 1930., izdal in založil Akademski pevski zbor v Ljubljani, avtografija J. Blasnika nasl.), in pa N. Štritofa »Šest narodnih pesmi za glas in klavir po napevih iz Vrazove zbirke.« Samozaložba, Ljubljana 1930.

Z obdelavami ljudskih pesmi je tako: Ljudska pesem je sama na sebi, nenakičena in neizumetničena, kakor živi med ljudstvom in kakor jo more »fotografski« natančno ujeti etnograf v svoj fonograf, svojevrsten estetski tvor sam na sebi. Umetna obdelava za meščanske koncerte, priredba za naš ljudsko mnogoglasje, instrumentalna spremljava itd. so stvari, ki svojevrstno estetsko značilnost folklorja do neke meje celo lahko — pačijo in izkrivljajo. Na drugi strani pa ni neplemenito stremljenje, obleči pesem v moderno zunanost jo tako približati meščanskemu okusu in jo na ta način popularizirati.

Z etnografskega stališča seveda, strogo vzeto, nima nobena priredba pravega pomena in če je še tako visoko umetniška.

Ti dve izdaji nas torej zanimata zato, ker prinašata nepopačen melodični in ritmični material ter besedilo nekaterih novih pesmi, ki so bile doslej morda neznane. Oba prirejevalca sta se namreč strogo držala ljudske melodije in sta svoje umetniško delo vršila samo v okviru »spremljave« tako, da sta nepopačeni pesmi le dodala okvir po svojem okusu. Predvsem je zasluga N. Štritofa, da je razvozljal zamotane Vrazove zapiske iz rokopisa in nam tako ohranil šest zanimivih vzhodnjeshtajerskih, nad sto let starih. G. Štritof je razvozljal vse Vrazove zapiske in je obljubil koncept izročiti etnografskemu muzeju. Bilo je to duhomorno delo, ki je zahtevalo silne natančnosti in poznanja ljudske glasbe pa Vrazovih muzikaličnih posebnosti. V ostalem je Štritof vse pesmi »prekomponiral« (komponiral vse kitice), v klavir pa je postavil lastno tolmačenje vsebine teh pesmi. Marolt je v svoji zbirki priredil šest svojih originalnih zapiskov (Kuzkovca, Flosarska, Kangalilejska ohcet, Pisemce, Zagorski zvonovi, V kloster

bi rada šla, Jaz mam pa konjča in Sovdaški boben), enega Vrazovega, tri Devove in tri Kokošarjeve. Najprej je pohvalno omeniti, da je skrbel za fonetično pravilno oznako dialektu v tekstu, kar se je menda prvič zgodilo v naši glasbeni literaturi. Dalje je zrno vseh pesmi nepopačeno ohranil, tako da ga je mogoče izlahka izluščiti. Umetniška obdelava za zbor (moški) kaže le harmonizacijo ali polifonsko-kontrapunktično obdelavo, v kakršni so pesmi za moderni umetnostni okus mnogo pridobile, na svojih glasbenih značilnostih pa ničesar izgubile.

Morda bi bilo dobro, če bi se slovenski glasbeniki zavedli silnega dela, ki je potrebno, da zberemo svoj glasbeni folklor, kar ga je še dobiti... in bi še kaj več storili za nadaljevanje nabiranja. Zlasti v Julijski Benečiji in na Koroškem, v Prekmurju je še ogromnega dela. Treba ga je čimprej dvigniti in ohraniti! Nemara je to za enkrat nujnejše kakor pa umetno preoblačenje tega, kar je že tu?

Vurnik.

Gantscho Tzenoff, Die Abstammung der Bulgaren und die Urheimat der Slaven. Eine historisch-philologische Untersuchung über die Geschichte der alten Thrakoillyrier, Skythen, Goten, Hunnen, Kelten u. a. Verlag: Walter de Gruyter et Co. Berlin-Leipzig 1930.

V tej obširni in lepo opremljeni knjigi hoče pisatelj Gančo Cenov, ki je rodom Bolgar in lektor na berlinski univerzi, dokazati, da so bili Bolgari na trupu Balkanskega polotoka že pred prihodom Slovanov. Iz tega da sledi, da Bolgari predstavljajo stare Trako-Ilire in da ni bilo nikake invazije vzhodnih barbarskih narodov.

Avtor ponavlja v novi obliki in na nov način, kar so približno trdili pri nas pred sto leti in pred polsto letjem: Kollár, Šembera, Davorin Tr-

stenjak itd. in v kar še danes veruje pri nas spoštovani patrijot M. Žunko-
vič, da so Slovani prastanovništvo Evrope in da n. pr. Jugoslovani niso prišli v Norik in Ilirik od severa, iz Zakarpatja, ampak da sedijo tu od pamtveka.

Žal nam je, da knjiga g. G. Cenova ne more izdržati kritike z gledišča moderne znanosti in da se mora v njej iznešene nazore kratko in gladko od-
klanjati. Ž.

W. Schmid, Ein Dreifuss aus Krainburg. Sonderabdruck aus Eiszeit und Urgeschichte, VII. Bd. Leipzig, 1930.

Avtor opisuje trinožec iz grafitne gline, ki je bil leta 1913. odkrit v Kranju pri kopanju temeljev za mestno sirotišnico. Trinožec predstavlja imitacijo bronastih trinožcev, ki so jih rabili za sakralno kadilo v starejši železni dobi v srednji Italiji, posebno v območju etruščanskega kulturnega kroga. Tipični dodatki, ki bi bili merodajni za določitev časa, niso zraven najdeni, ali po svoji ornamentiki (»falsche Schnurornamentik«) spada ta posodica v zgodnji Hallstadt. #

Ž.

V. Bučar, Kod lužičkih Srba. Pu-
topis. 38 slika. Ljubljana 1930.

Avtor je česče potoval po zemlji Lužičkih Srbov in je vtiske in informacije s poti popisal v zgoraj naslovljeni knjizici. Sloj je lahek, pripovedovanje gladko in čitatelj si mogoče lahko naredi približno sliko o življenju severnih Srbov, o njihovem političnem in kulturnem stremljenju, o razvoju njihove literature, o narodni umetnosti in gospodarskem življenju. Od silnih polabskih Slovanov ostali so samo Lužički Srbi, ali kot reliquiae reliquiarum. Zato pa so tem zanimivejši za nas, ker so mali ostanek nekdanj mogočnih severnih Srbov, ki so